

Stien i Hønsen



Sammensatt bilde fra Hønsen. Foto: KL

De som har vært i Grensegrenden i det siste har kanskje lagt merke til et skilt som er kommet opp på muren øverst mot Kirkegaten. På skiltet står det Hønsen med gotiske bokstaver. Etter en del undersøkelser har det kommet for dagen at det er en gjeng gamle håndballspillere fra Sandviken Idrettslag som har tatt initiativet. Vennegjengen kaller seg med glimt i øyet for «Dementene». Bakgrunnen er at en av deltakerne som har vokst opp i området fikk gjengen med på et initiativ for å hindre at passasjen og navnet på denne skulle gå i glemmeboken. Altså laget de en liten seremoni hvor det gamle kallenavnet på denne stien ble minnet med et skilt.

Hva er så bakgrunnen for navnet? Eldre Sandviksbeboere kan fortelle at kallenavnet har sitt opphav i at det en gang var en hønsegård på baksiden av nr. 5. Beboerne har antagelig villet spe på husholdningsbudsjettet og kanskje også matseddelen med ekstra proteiner. På folkemunne ble da området hetende Hønsen. Hønsen eller «Høns'n» som det heter på sandviksdialekt uttales med samme tonefall som etternavnet «Larsen», ikke som i «vinden». Man skal ikke lenger enn til Os før denne nyansen går folk hus forbi.

I møteprotokollen til Sandviksguttenes forening er «Hønsen» omtalt en rekke ganger. Den har tydeligvis i perioder vært stengt, og når den har vært i bruk har man ved flere anledninger etterspurtt gatebelysning. De nærmeste bygningene var gymnastikksalen på Sandvikens skole og garasjen til dampveivalsen øverst på høyre side av stien mot Kirkegaten. Forslagene gikk på at man ville oppfordre kommunen til å montere en lampe på en av disse bygningene.

På slutten av 1980 tallet ble Sandviken skole revet og erstattet av et nybygg med eldreboliger. I den forbindelse ble den gamle passasjen mellom Grensegrenden og Kirkegaten innsnevret og stien delvis fylt til med jord og beplantet med busker.

For et par år siden tok Sandviksguttenes forening initiativ til at denne passasjen skulle settes i stand igjen. Det ble

sendt søknad en til Byantikvaren som anbefalte prosjektet. De ville bidra med 3000 kroner. Det samme svarte Kirkegaten borettslag som eier tomten. Kulturkontoret Åsane Bergenhus har gitt tilsagn om kr. 6000.

Hva er det så med denne stien som er så spesielt at ikke folk kan nøye seg med å gå rundt? Dersom man betrakter gamle kart ser man at denne stien følger et gammelt elveløp som dannet et sammenhengende passasje fra bodene ved sjøen og opp til Fjellsiden. Dette var en sti som var i daglig bruk. Langs elven dannet det seg etter hvert som man bebygget tomtene en kommunikasjonsåre bestående av veistubber og trappeganger fra Elvegaten nederst, over Sandviksveien, forbi Grensegrenden 1 og opp i Høns'n. Herfra krysset elveløpet dagens Kirkegate. Dagens trappegang, også kalt Kommunetrappene, til Mulen følger elveløpet til Formannsvei. I Vestre Mulelvsmau finner man et noe spesielt vegdekke. Det ser ut som toppen av lasterommet på en båt. Går man nærmere hører man suset fra Mulelven som renner under betonglukene.

Elven som hadde sitt løp i Høns'n er altså en forgrening av Mulelven. Opp gjennom historien har man lagt stadig større deler av elveløpet i rør og kanaler uten at det helt har temmet naturkreftene. Her sakser vi et avsnitt fra boken «Sandviken – Bydelen og Buekorpsset» s. 15:

Natten til 15. desember 1936 ble store deler av Sandviken rammet av en flomkatastrofe.

Mulelven var brutt ut av sitt leie ved Persenbakken og fossen nedover Formannsvei, Kirkegaten, Aad Gjellesgate, Ekrenbakken, Ekrengaten, Gørbitzgaten og Søndre Allmenning. Rekordartet nedbør de siste dagene hadde gjort elven kjempstor. Den førte med seg grus og stein, som antakelig stoppet til kanalen som fører elven under Fjellveien og ned til Småmøllen (dagens Slaktehustomt red. anm.). Det ble anrettet stor skade både på hus og veier, og ca. 50 hus måtte evakueres.

Man opplevde altså det som i dag kalles «ekstremvær».

Fra Mulebussens endestasjon er det anlagt småveier og trapper som ender opp øverst i Breistølen. Herfra har husiere uten hell forsøkt å gjære inne passasjen som ender i en litt overgrodd sti et stykke opp i skråningen hvor den møter Tippetue.

Slike passasjer eller gjeiler fra sjøbodene til fjellsiden finner man en rekke steder i Sandviken. Noen er holdt åpne, minst en er blokkert. Foreningen ser det som en av sine oppgaver å bevare kjennskapen til disse samferdselsårene mellom sjø og fjell i bydelen vår. Hønsen er en del av en slik.

Foreningen har nå fått utarbeidet tegninger og beskrivelse av arbeidene og avventer for tiden kostnadskalkyler fra en anleggsgartner. Vi regner med at det beløpet vi så langt har sikret ikke bringer oss helt i mål. Vi har tenkt å legge inn et moment av dugnadsarbeid, men vi må nok gå noen runder med søknader om økonomisk støtte til større arbeider som krever maskiner og spesialkompetanse. I neste nummer vil vi komme tilbake med mer informasjon om fremdriften i prosjektet.

Enkel beskrivelse av anleggsarbeidene.

Se vedlagt tegning.

- 1. Flytting av busker.** Eksisterende busker flyttes/plantes om i en meters avstand til den nye stien.
- 2. Avgraving.** Det graves av i hele stiens lengde ned til fjell eller til stein/pukk (drenerende masser). I en bredde av ca. 1,2 meter. Dette utgjør ca. 22 lm eller ca. 28 m².

- 3. Forskaling og støp av fundament for gjerde.** Dette har BxH lik 20 cm x ca. 40 cm med avfaset kant ca. 2,5 cm. 4 stk. armeringsjern Ø8 mm.
- 4. Gjerde med 6 stk. stolper og 2 stk. langsgående rør.** Her gis det pris på nærmere egen beskrivelse av gjerde-materialer. Total lengde ca. 6,5 meter.
- 5. Reparasjon av gråsteinsmur oppe langs vei.** Her har noen steiner sklidd noe ut. Dette arbeidet vil en prøve å få kommunen til å utføre. For sikkerhets skyld gis likevel også her pris på dette arbeidet.
- 6. Montering av håndløp langs øvre del av stien.** Dette har en lengde på ca. 7,5 meter.
- 7. Kantstein og trappetrinn.** Langs den øvre og bratteste delen av stien skal det monteres kantsteintrinn. Disse støpes fast til underlaget. Dette er vist på oppe til venstre på bilag 1.
- 8. Tilrettelegging av eksisterende trinn.** Dette er der hvor stien knekker 90 grader etter 7–8 meter nedenfra. Her er det noen steiner som har tjent som trinn tidligere. Disse har falt ut av stilling og må jenkjes på plass.
- 9. Påfyll av masser.** Det fylles på med forskriftsmessig type masser som drenerende underlagsjikt og toppsjikt med evne til å kunne motstå for stor avrenning. Dette utgjør ca. 28 m².
- 10. Vurdering av starten på stien nede.** Her er det en usikkert høydeforskjell som skal vurderes ved fellesbefaring. Senere før prising vil her bli sendt ut beskrivelse av utbedring.

Skisse- og arbeidsbeskrivelse:
Sivilarkitekt Jarle Pedersen mnl
Bredsgården 2 – 5003 Bergen
Mob 414 32 240
E-post: jarlepe@gmail.com

